

'Beni-gasa'

Ontwikkelingen in de Japanse sierkers

Als de kroon van een volgroeide Japanse sierkers in bloei staat, dan is dat een bijzonder spectaculair gezicht. Hij wordt traditioneel geplant als sierboom in grote tuinen of in parken. Meestal staat hij solitair, zodat hij van alle kanten kan worden bewonderd als een opvallende, exotische verschijning.

Auteur & fotografie: Wybe Kuitert

De meeste nieuwe sierkersintroducties die ik hieronder bespreek, zijn geschikt als sierbomen in tuinen en parken. Maar in de natuur zijn kersen in de regel te vinden op zonnige plekken in bossen, of aan de rand daarvan. Het is goed te onthouden dat kersen het ook prima doen in de minder strakke setting van een meer natuurlijke beplanting. Twee opvallende cultivars die geschikt zijn voor dit soort situaties, worden hieronder besproken: 'Kongō-zan' en 'Ōhara-Nagisa-zakura'. Andere, recente cultivars zijn geschikt als laan- en straatboom: met name 'Yae-edo-higan', maar ook 'Beni-yutaka'. Zij zijn ideaal om langs de weg in brede bermen te worden aangeplant.

Tot slot is er een cultivar, 'Sumaura-fugenzō', die diepergele bloemen draagt dan welke vorige cultivar dan ook. Alle kersen die ik bespreek op deze pagina's, maken deel uit van de wetenschappelijke collecties van Noriko Kuitert en Wybe Kuitert in het Arboretum Belmonte te Wageningen en de Keukenhof in Lisse. De collecties zijn vanaf 1997 langzaam maar zeker opgebouwd met de onmisbare steun van de Landbouwwuniversiteit Wageningen, de Keukenhof en velen die hielpen met het verzamelen van enthout.

'Amagi-yoshino'

Deze kers wordt aanbevolen vanwege zijn gezonde

groei, zijn stevige postuur en zijn vroege en overvloedige bloei met grote bloemen. Jonge bomen laten een sterke hoofdtak zien, waaruit al snel zijtakken ontstaan die zich ontwikkelen tot zware armen. Zij zullen uiteindelijk de ondersteuning vormen voor een brede kroon van 10 m of meer in doorsnede. De open kroonstructuur komt mooi tot zijn recht wanneer deze kers als solitair wordt geplant in een open standplaats, bij voorkeur op een glooiende helling.

De nogal dikke jonge twijgen hebben een beige-kleurige bast. De bladeren zijn licht bruinachtig groen wanneer ze tevoorschijn komen en zijn aan

3 min. leestijd

de rand gezaagd en behaard. Oudere bladeren zijn groot en lijken op de bladeren van *Prunus serrulata* var. *speciosa* (Ōshima-kers).

De bloei valt samen met de eerste bladscheuten en de bloemen komen uit in tuilen van vier of vijf. De stengel van de tuil is langer wanneer het weer koud is en de lente traag op gang komt. De knoppen staan in gekarteld gezaagde kelkbladeren en zijn lichtroze. Ze ontvouwen zich tot grote, witte platte bloemen met een doorsnede tot 5 cm.

'Kō-ka'

'Amagi-yoshino'

De vijf bloemblaadjes zijn rond of ovaal, met een inkeping aan het uiteinde en met een doorsnede van circa 2 cm. 'Amagi-yoshino' bloeit in de wetenschapscollectie aan het eind van maart. Een paar kleine zwarte kersen ontwikkelen zich in juni. Onderzoeker en botanicus Yō Takenaka (1903-1966) vond 'Amagi-yoshino' in 1957 onder enkele experimentele hybriden tijdens zijn zoektocht naar de ouders van 'Somei-Yoshino' (*Prunus x yedoensis*). Hij vernoemde de nieuw gevonden kers naar de berg Amagi, waar kruisingen in het wild niet ongewoon zijn tussen *P. serrulata* var. *speciosa*, de zaadouder van 'Amagi-Yoshino, en *P. pendula* f. *ascendens* (Edo-higan-kers), die het pollen voor 'Amagi-yoshino' leverde.

'Beni-gasa'

Deze cultivar is een aanrader door zijn klassieke schoonheid. De grote bloemen als wattenbollen doen denken aan de hoogtijdagen van het Japanisme, een eeuw geleden, toen deze wattenbollenbloei als de standaard gold voor de schoonheid van de kers. Hij is geen sterke groeier en heeft behoefte aan een rijke, volle grond, veel water en veel zon in het groeiseizoen.

'Beni-gasa' doet het goed met een gift van wat lichte compost net voor het bloeiseizoen. De compost zal de boom vervolgens door het hele groeiseizoen bijstaan. Aan het einde van de herfst zal wat ruige stalmest de wortelgroei stimuleren in zachte winterdagen. Deze cultivar groeit uit tot een boom van ongeveer vijf meter hoog, met een open en breed spreidende kroon.

'Kō-ka'

SORTIMENT

De bloemen verschijnen op hetzelfde moment als de eerste lichtbruine tot groene bladeren. Het hoogtepunt van schoonheid in de bloei van deze kers komt midden in het bloeiseizoen; dan contrasteren ook nog eens de lichtroze, volledig geopende bloemen met de donkerroze knoppen. Als je wat beter kijkt, zie je dat de zich ontwikkelende bloemen aan de buitenkant dieper gekleurd zijn dan in het midden. De volledig geopende bloemen hebben een doorsnede van 5 tot 6 cm en ongeveer 40 bloemblaadjes. De volwassen bladeren zijn grof getand. 'Beni-gasa' produceert geen vruchten. Deze cultivar werd geselecteerd in 1963 uit natuurlijke kruisingen tussen 'Ito-Kukuri' en andere sierkersen voor in de tuin, wat suggereert dat 'Ito-Kukuri' de zaadouder was. De vertaling van 'Beni-gasa' is 'rode paraplu'.

'Beni-gasa' is gevonden door Masatoshi Asari (geboren 1931), een kersliefhebber en middelbare schooleraar in Matsumae, Hokkaido. Hij verkreeg veel dubbele sierkersen door selectie en het zaaien van zeldzame vruchten die hij af en toe vond aan bestaande dubbele sierkersen.

'Beni-yutaka'

Deze cultivar is al vrij bekend in Europa. Het is een snel groeiende boom met een aantrekkelijke, vaasvormige kroon, vergelijkbaar met 'Kanzan' in zijn jongere jaren. Tijdens zijn groei blijkt dat de kroon niet zo breed spreidend is als die van 'Kanzan', waardoor hij geschikter is om langs de weg aan te planten. Vooral de overvloed aan halfdubbele roze bloemen is het aantrekkelijke van deze cultivar. 'Beni-yutaka' groeit tot een hoogte van 12 m of meer en produceert verscheidene verticale hoofdtakken, die zich spreiden naarmate de boom ouder

'Beni-yutaka'

'Ōhara-nagisa-zakura'

wordt. De bloemen, tot 5 cm in doorsnede met ongeveer vijftien bloemblaadjes, worden gedragen in tuitjes van ongeveer vijf. De blaadjes zijn dikker van structuur (zoals bij *P. sargentii*), zijn dieperroze aan de buitenkant van de bloem en tonen diepere gekleurde nerven naarmate ze ouder worden. Donkergroen- tot roodachtig blad begint te spruiten tijdens de bloei.

Deze cultivar werd veredeld in 1961 en geïntroduceerd door Asari. Volgens hem is een cultivar van *P. serrulata* uit de Ryūin-in-tempel in Matsumae een van 'Beni-yutaka's' ouders. Deze ouder heeft halfdubbele bloemen met opvallende holle bloemblaadjes en lijkt afgeleid te zijn van *P. sargentii*. De ouder geeft de herfstkleur van deze soort dan ook weer door aan 'Beni-yutaka'. De naam betekent 'overvloed aan rood'. Let op dat deze cultivarnaam ook wordt gebruikt voor zowel een zoete, eetbare kers als voor een aardbei en een zoete aardappel.

'Kō-ka'

Deze kers verdient aanbeveling om zijn regelmatige kroonvorm, evenwichtig rondom bezet met takken. Hij wordt 5 m of groter, met meerdere zijtakken aan zijn korte stam. Hij vormt een goed alternatief voor 'Kanzan' in situaties die eerder vragen om een kleinere en vooral nettere boomvorm. De heldere rode knoppen zien eruit als een geslepen robijn in groene vassing en worden gedragen in overvloedige trossen. De bloemen tonen in hun diverse stadia van ontvouwing verschillende tinten roze, wat een prachtige show oplevert. De grote bloemen zitten bijeen in groepen van drie of vier

en hebben elk 30 tot 40 bloemblaadjes. De bloemblaadjes in het midden van elke bloem krullen een beetje op.

Een paar lichte bronsgroene blaadjes komen op hetzelfde moment naar voren als de bloem. De bloeitijd is lang, wellicht wat langer dan die van 'Kanzan'. Het blad heeft een goede herfstkleur, namelijk geel en helderrood. 'Kō-ka' werd uitgebracht door Asari in 1961, die *P. sargentii* als ouder aanduidde. 'Kō-ka' betekent 'schitterend, dieprood' en de naam wordt soms vermeld als 'Kouka'.

'Kongō-zan'

Deze kers wordt aanbevolen vanwege zijn gezonde constitutie en overvloedige lichtroze bloesem, die gedragen wordt aan neerhangende takken. Hoewel zijn groei verticaal is, zal zijn stam niet recht zijn, tenzij je hem in de eerste jaren begeleidt. De zijtakken lopen op en vormen een middelgrote, opgaande boom tot maximaal 10 meter hoog, mits 'Kongō-zan' op goede grond staat. Elke tak bloeit vanuit de binnenkant van de boom naar buiten toe, dus de bloemen aan het einde van de takken gaan het laatste open. Dit geeft een roze tint aan de rand van de bloesemwolken aan elke tak. De bloemen verschijnen in tuitjes van ongeveer vier bloemen, vaak met één bloem halverwege de steel van het tuitje. De bloemen openen plat, hebben een doorsnede van ongeveer 4 cm en hebben vijf bloemblaadjes. De bloemblaadjes zijn rond of ovaal, met een inkeping, en zijn lichtroze. Een enkele afwijkende bloem heeft een of twee

'Ōhara-nagisa-zakura'

'Orihime'

extra opstaande bloemblaadjes in het hart. Medio april bloeit 'Kongō-zan' twee weken in Noordwest-Europa. Hij draagt zwarte bolvormige kersjes, ongeveer 1 cm in doorsnede, in juli. Het blad komt tevoorschijn in de bloeiperiode en is geelachtig bruin, wat de invloed van *P. sargentii* doet vermoeden, ook door de ronde en vrij dikke bloemblaadjes. De schors van de dikke jonge twij-

gen is beige van kleur.

De bladeren hebben een blauwgroene onderkant; de getande rand is vrij regelmatig, zonder dons-haartjes. Sommige bladeren zijn cirkelvormig of ovaal, zonder het smal toelopende bladeinde. Het zomerloof is gezond en staat zelden op het menu van rupsen of bladluizen. In tuinen ziet 'Kongō-zan' er het beste uit in een speelse setting, bijvoorbeeld afgewisseld met andere bomen en struiken aan de rand van een groot grasveld.

Deze cultivar is niet modern, maar hij is nog maar net beschikbaar in Europa. Hij werd honderd jaar geleden opgemerkt in de beroemde Arakawa-collectie in Tokio. De naam verwijst naar de berg Kongō in Nara, Japan, die bekendstaat in de wereld van het bergascetisme. De cultivar 'Kongō-zakura' is een andere vorm.

'Ōhara-nagisa-zakura'

Dit is opnieuw een kers die geschikt is voor meer natuurlijke beplantingsstijlen. Hij groeit rechtop met tamelijk zware, oplappende zijtakken. Dit leidt tot een hoogte van circa maximaal 10 m. De roze, halfdubbele bloemen contrasteren mooi met het donkerrood uitlopende voorjaarsloof. De bloemen trekken veel bijen aan. Deze cultivar heeft veel eigenschappen van zijn wilde ouder *P. serrulata* var. *spontanea* (Japanse bergkers) en lijkt een rechtstreekse selectie.

De komvormige bloemen van ongeveer 4 cm doorsnede met vijftien losse blaadjes worden gedragen in tuilen van vijf. Ze zijn dieproze in de knop en bij

het openen worden de binnenste bloemblaadjes weer snel wit, terwijl de buitenste blaadjes enkele dagen roze blijven voordat ze ook wit worden. De bloemen hebben een lichte geur en komen tevoorschijn vanaf medio april. Later in het seizoen volgt een overvloed aan vruchten.

De jonge bladeren zijn donkerrood met een groene hoofdnerf en komen uit op hetzelfde moment als de bloemen. Oudere bladeren zijn regelmatig, fijn- en enkelgetand en hebben een heldere rode bladsteel. De herfstshow van kleur begint met enkele dieporanje bladeren in een mix met groene bladeren. Uiteindelijk krijgen alle bladeren een dieporanje kleur.

Ik heb deze cultivar gekregen van de Kyoto Botanical Garden. De herkomst was niet meteen duidelijk. 'Ōhara Nagisa' lijkt op het eerste gezicht een meisjesnaam, maar persoonsnamen worden in Japan maar zelden aan kersen gegeven. Men heeft mij echter onlangs bevestigd dat deze kers afkomstig is van de Jakkō-in-tempel in het dorp Ōhara, ten noorden van Kyoto, waar de kers groeit als 'Ōhara-Migiwa-zakura'. 'Nagisa' betekent 'de rand van het water' of 'op het strand', en kan verwijzen naar de golvende roze en witte bloemen, die van de takken af lijken te rollen zoals golven die aan land rollen.

'Orihime'

Deze cultivar is ontstaan als zaailing van 'Amanogawa'; hij heeft dezelfde gezonde groei en rechtopgaande spil. Het belangrijkste verschil is de buigende vorm op het punt waar de takken vastzitten aan de hoofdtak. Dit garandeert een langere levensduur voor de boom, want het voorkomt het probleem van plakoksels, dat oudere 'Amanogawa' hebben.

De bloemen van 'Orihime' zijn minder roze en meer roomwit dan die van 'Amanogawa', maar net zo prachtig. Ik kreeg 'Orihime' in 1999 van Benoît Choteau van Binche in België, in wiens kwekerij hij als zaailing van 'Amanogawa' groeide. Mijn vrouw Noriko gaf deze cultivar de naam 'Orihime', een wevend prinsesje in de Oost-Aziatische legende van Amanogawa, de Melkweg, waarin Orihime wordt vertegenwoordigd door de ster Vega.

'Sumaura-fugenzō'

Deze kers is sensationeel vanwege zijn geelachtige witte kleur en zijn stevige, gezonde groei. Behalve zijn specifieke kleur is hij precies hetzelfde als 'Fugenzō', waarvan hij een mutant is. Zijn kroon is breed spreidend en afgeplat. Op een gunstige bodem kunnen exemplaren een hoogte van 15 m bereiken.

'Kongō-zan'

De jonge bladeren zijn koperkleurig rood (RHS-kleurenkaart 166B) in de bloeiperiode en worden snel bronskleurig groen (152A). Ze ontwikkelen zich goed onder de bloemen. Onder de volwassen bladeren kun je soms enkele blaadjes ontdekken die niet de gebruikelijke toegespitste uiteinden hebben.

De kleur van de dubbele bloemen is heel opvallend geelwit (150D, of zelfs 150C). De bloemen hangen ongeveer per vijf in tuilen en hebben een doorsnede tot 5 cm. Elke bloem heeft ongeveer dertig bloemblaadjes en twee bladachtige, vervormde, onvruchtbare stampers in het hart van de kelk. Hij bloeit als een van de laatste onder de sierkersen, iets later dan 'Kanzan'.

Deze cultivar werd ontdekt in 1990 als een afwijkende zijtak aan een 'Fugenzō' in het Suma-ura Park in Kobe. Eenzelfde takmutant is elders in Japan gevonden, maar die uit het Suma-ura Park is in cultuur gebracht.

'Yae-edo-higan'

De rechtopgaande en rechte boomvorm van 'Yae-edo-higan' is opmerkelijk. De plant is duidelijk een selectie van *P. pendula* f. *ascendens* (Edo-higan-kers), die zeer lang meegaat onder gunstige omstandigheden: een aantal spectaculaire en monumentale bomen in Noord-Japan wordt geschat op duizend jaar of ouder! Hij wordt circa 15 m hoog en kan goed worden aangeplant in brede bermen, of in andere situaties die een rechtopgaande boomvorm vereisen. De dubbele bloemen, ongeveer 4 cm in doorsnede, lijken op een roos, bestaande uit twintig tot der-

tig witte, golvende bloemblaadjes. De bloemen staan op lange stelen, in tuitjes van ongeveer drie bloemen en komen eind april tevoorschijn. De wilgachtige, jonge bladeren spruiten op hetzelfde moment. De dikke buisvormige bloemkelk en korte kelkbladeren zijn opvallende kenmerken van 'Yae-edo-higan'.

Hoewel deze cultivar niet zo uitbundig bloeit als bijvoorbeeld 'Kanzan', wordt wel aangenomen dat de bloesem overvloediger wordt naarmate de bomen ouder worden (dit fenomeen is steevast in de natuur waargenomen bij *P. pendula* f. *ascendens*).

Ik ontving deze cultivar van Kyoto Botanical Garden, die geen informatie over de herkomst had. De naam betekent letterlijk 'dubbele lente equinox-kers van Edo'. Edo is de oude naam voor Tokio. 'Yae-edo-higan' is niet afkomstig uit deze stad, maar de naam wordt gebruikt in West-Japan om kersen aan te duiden die uit het oosten komen, van voorbij Edo.

'Yōkō'

De beroemde toeristische kersenbloesemparken in Japan zijn steevast beplant met *P. yedoensis*. Maar onder deze bomen valt de laatste tijd ook een recentere kers op te merken, die een paar dagen eerder bloeit en misschien nog spectaculairder is vanwege zijn donkerroze bloesem. Deze kers heet 'Yōkō'. 'Yōkō' lijkt een veelbelovende toekomst te hebben gezien de klimaatverandering en de stijgende temperaturen, die het *Prunus x yedoensis* moeilijk

maken in Japan. *Prunus x yedoensis* wordt onder andere steeds meer geplaagd door heksenbezem. 'Yōkō' heeft oplopende takken en een gezonde groei en bereikt een hoogte van 8 m. De bloesem zit aan takken die neerwaarts hangen aan de uiteinden, wat een mooie bloemenshow oplevert. Er zijn ongeveer drie hangende bloemen per tuitje. De enkele bloemen zijn dieproze, hebben een doorsnede van 4,5 cm en de bloemblaadjes hebben meestal kleine rimpeltjes. De volwassen bladeren zijn glanzend groen aan de bovenkant en mat aan de achterzijde, waar fijne haartjes op de nerven zitten. In Japan produceert hij genoeg nectar om veel vogels aan te trekken. In Noord-Europa worden wellicht alleen de vroege hommels aange trokken door de bloemen. Maar net als in Japan is hij voor ons een goed alternatief, aangezien het lenteweer overal minder voorspelbaar wordt.

Deze cultivar is een hybride tussen *P. campanulata* – waarvan hij zijn dieproze kleur en overvloed aan nectar heeft gekregen – en 'Amagi-yoshino', zoals hierboven beschreven. Hij kwam tot stand bij Takaoka Masaaki (1909-2001) en werd geregistreerd in 1981, waarna hij op grote schaal werd aangeplant. De naam betekent 'heldere stralen van de lentezon' en wordt soms vermeld als 'Yokozakura'.

Conclusie

Na vele jaren van onderzoek en observatie zijn de kersen die ik hier heb beschreven een eerste selectie van ongeveer 120 nauwelijks bekende cultivars en nieuwe selecties uit het wild van Japanse en andere Oost-Aziatische prunussen. Alle werden op eigen stam opgekweekt en maken deel uit van de wetenschappelijke collecties van Arboretum Belmonte en de Keukenhof. Lezers zijn van harte uitgenodigd om ze allemaal te komen bekijken.

Wybe Kuitert is ontwerper, schrijver, landschapsarchitect en professor aan de Seoul National University, Korea, met een passie voor de teelt, plantkunde en culturele geschiedenis van sierkersen. Hij is de auteur van *'Japanese Flowering Cherries'* (Timber Press, 1999).

'Sumaura-fugenzō'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6619